

Santa Maria del Mont

P U B L I C A C I Ó M E N S U A L

DIRECTOR:

PERE VAYREDA i OLIVAS

PREU DE SUBSCRIPCIÓ: 2 PESSETES L'ANY
20 CÉNTIMS EL NÚMERO

(Amb llicència eclesialtica)

DESPRÉS D'UN ANY

HA transcorregut un any d'ençà que uns quants devots de Santa Maria del Mont ens aplegàvem per a publicar una fulla mensual, soia el gloriós patronatge de l'esmentada Verge. I sota la denominació de SANTA MARIA DEL MONT, des de maig de l'any passat ha vingut apareixent la nostra FULLA, on ha palpat de vida la defensa dels interessos del Santuari Mont i hem fomentat la prestigiosa devoció que, per a la Verge qui ens presideix, palpita arreu de les nostres contrades.

Poc podem imaginar, certament, que el nostre humil projecte mereixés una tant sòlida acollida. Ben prest, amics, ens ha calgut d'aixecar més i més la veu; d'allargar més i més els braços; de multiplicar energies; d'acudir, sol lícits a tota comanda... Però l'interès per aquesta publicació ha arribat a una extensió tal, que no podríem continuar un moment més sense convertir la nostra FULLA en una revista incipient, apte per a fer cada dia més intensa la labor de cultura i de divulgació que ens hem proposat al ampar de Maria.

Per aquests motius a més a més de reformar totalment el format i el contingut de SANTA MARIA DEL MONT, hem muntat una organització acurada d'administració i redacció, al objecte de que els numerosos col·laboradors de SANTA MARIA DEL MONT a més de trobar acolliment ample i hospitalari sàpiguen on dirigir-se; i al mateix

temps, per a rebre les reclamacions de tots aquells qui notin una deficiència en la tramesa i repartiment de la publicació.

Hem transformat totalment la presentació de la FULLA amb l'intent d'augmentar les planes de text ordinari a mida que la reorganització administrativa ens permeti d'afendre les despeses que importa un empresa com aquesta; hem cuidat de donar espai a totes aquelles manifestacions i tots aquells treballs destinats a donar a conèixer l'història i les coses del Santuari del Mont i la seva alta muntanya, i del seu faldar vastíssim cobricelat pel mantell puríssim de Maria.

Hem escollit la data d'aital venturosa transformació, en el moment d'escaure's el primer aniversari de la fundació de la nostra FULLA. En plè mes de maig, el mes de les exuberàncies marianes; en l'any en que s'ha de commemorar el tercer centenari de la proclamació dogmàtica de la Immaculada Concepció; en plena renaixença dels fervors pel nostre Santuari... En tant venturoses commemorances oferim als nostres lectors, protectors i amics, un ascens en la tasca fa un any iniciada.

No duplem ja que els nostres favoreixedors, davant els iniciats projectes, continuaran atorgant-nos els nobles estímuls que des del primer dia ens han dispensat.

LA REDACCIÓ.

Per la conservació del nostre tresor artístic

La neteja dels retaules de l'Església de Santa Maria de Castelló d'Empúries; el famosíssim de Canapost; i amb més recència els gairebé desconeguts del Santuari de la Mare de Déu del Mont ha estat motiu de què es suscités entre els homes d'esperit cultivat, un seguici de qüestions interesantíssimes entorn del tresor artístic que roman dispers i desconegut en les nostres comarques.

El mèrit de les tasques fins avui realitzades, està en haver-se lograt encendre el sentit de la conservació dels nostres monuments riquíssims; haver-ne deturat la devastació que venien realitzant alguns mercaders impius; i el plantejament de tot un problema trascendental com és aquest que gira entorn de les meravelles que disfruten els nostres ulls i la nostra ànima gràcies al geni imponderable dels nostres avant passats.

Si verament pels qui poden es va a la conservació dels monuments artístics, sorgeix un problema la solució del qual requereix un tacte extraordinari. Ens referim a si cal conservar cada monument en el lloc on se troba en l'actualitat o bé si fóra més convenient i pràctic crear un museu o diferents museus per a la custòdia en un sol punt o en llocs comptats, tot el nostre tresor artístic.

La primera solució, guarda una aventalja encisadora; i és que si ens limitem a conservar els monuments en els llocs on ara es troben, es crea una corrent excursionista i de coneixença de la nostra terra molt saludable i eficaç. Els diferents indrets de les comarques nostres serveixen un incentiu, un fogar d'atracció. Però res més hom obté d'aquesta solució. En canvi, el fet de continuar disperses i allunyades les joies de la nostra història dona per resultat que molts esperits estudiosos que careixen d'energies corporals per a resseguir planes i altures de la nostra terra, es veuen privats de conèixer i estudiar els monuments de l'Art nacional. Fa que moltes vegades hom perdi el temps acudint en els punts de custòdia sense resultat de cap mena (com per exemple ve ocorrent amb la

famosa creu de Vilabertran). Se suporta un risc continuat de desaparicions violentes i encara altres inconvenients de la mateixa gravetat.

La segona solució, és a dir, l'agrupament en un o varis llocs de les mostres del nostre Art, a més a més de facilitar la conservació, es logra crear un centre d'estudi i educació; els estudiosos, per mitjà de la comparació, i de la facilitat de observació, obtenen resultats de primer ordre. Tota una escola, o tot un pla d'ensenyança, sorgiria de la creació d'un museu o de varis museus del nostre Art gloriós.

Potser algú voldrà veure en les presents ratlles, un desig de centralitzar una altra de les nostres activitats a la capitalitat de la Província. De cap manera; crec que la creació del museu deuria fer-se de comú acord, en la població o en el lloc que per les facilitats de comunicació o per tradició d'art s'en fés una creditació. Es més; si com tenim apuntat, per la abundància de la nostra riquesa artística fos possible, soc partidari de la creació de més d'un museu on es custodiessin els monuments que una prèvia classificació i una definitiva catalogació recomanessin.

Aquestes ratlles són escrites amb el fervor que sempre he sentit per les nostres coses i amb el ple convenciment de que no guanyarem gaire res, sense abans procedir a una catalogació general prèvia dels nostres monuments artístics.

R XIFRA I RIERA.

D'ADMINISTRACIÓ

A partir d'aquest número, el preu de subscripció de SANTA MARIA DEL MONT, serà de DUES PESSETES anuals.

Aquells a qui no convingui la subscripció de la nostra revista, preguem se serveixin indicar-ho en qualsevol dels llocs-centres de subscripció o retornar el darrer exemplar que hagin rebut.

A la mil·lenària Madona d'alta muntanya pirenenca

N. D. d'Err. (1)

En ta boca hi ha un perfum,
un perfum i una musica;
en ton mirar una llum
que el paisatge clarifica;
en tos cabells una nit
de somnis i de carfies,
en ta falda un oblit
de les humanes delícies;
en ton mantell una odor
de la fe d'altres centúries,
en tes dits les bagues d'or
d'epitalamis. - Cantúries,
virolais, goigs i estampes,
ex-vots de cera o pintats
són les angúnies santes
dels devots enamorats.
Car formosa com l'Abril,
de poder quasi divina,
somrius en ton Camaril
amb rialla matutina.
Car tens l'aire de fadrina
amb un rictus maternal,
i ton ombra opalina
guareix la negror del mal.
Tu dones bona dormida
al somni del pelegrí,
i en les asprors de la vida
li fas florir nou camí.
Tu omples sa carbasseta
de novelles il·lusions,
i el bordó de fusta seca
floreix de flors i cançons.

JOSEP MARIA CASTELLÀ ROGER.

Err (Catalunya francesa) Oc. 1927.

(1) Ens plau de donar cabuda en les planes de la nostra publicació, la poesia que el senyor rector d'Err ha dedicat a la Verge qui presidex les cimeres de l'altra banda del Pireneu, com a mostra del fervor marià de la nostra terra.

Els nostres fulletons

Els amics del Santuari del Mont han respost generosos a la nostra iniciativa i ara en acomplir-se el primer any de vida d'aquestes pàgines, portantveu del Santuari amb el coratge que ens dóna el llur concurs gosem marcar una nova etapa damunt la trajectòria que, modestament, ens traçarem en sortir a l'estadi de la premsa.

L'obra començada ara fa un any - més que no pas la tasca d'un petit grup de redactors - avui ja es l'obra de l'estol que retroba venturosament els aglutinants d'una promoció al entorn de l'ermita del Mont per tal d'atenyer integralment l'ideari al qual en certa manera esdevé vinculada la prosperitat de la antiga ermita.

Per això a les torxes que els pobles fan cremar a l'altar de la llur patrona en penyora de l'amor que li duen volem afegir-hi el llantió cultural de totes quantes manifestacions literàries facin referència a la Mare de Déu del Mont o a la muntanya on la seva casa cimeja perquè a la claror de la llum incipient i manyaga d'aquell llantió atenyi de dia en dia major abast la invocació tradicional tan cara a les contrades subjacents a la muntanya.

Es d'acord amb aquest pla traçat que amb el present número comencem de repartir als nostres subscriptors vuit pàgines de fulletó corresponent a la monografia

SANTA MARIA DEL MONT

Notícia històrica d'aquest Santuari,

per tal que hom pugui posseir els antecedents que constitueixen l'història de la casa i documentar-se ampliament respecte les vicissituds de la mateixa a través dels temps, qual monografia devem a la ploma del nostre benemèrit director, Pere Vayreda i Olivas.

Alternant-la amb la publicació que acabem d'anunciar servirem als nostres abonats altra obra històrica referent a la comarca relacionada també a la ermita de la Verge; fruit - aquesta

darrera - de la pacient recerca i meritíssima labor del monjo benedictí Dom Amand Sequestra que es la que duu per títol

SANT PERE DE BESALÚ

Abadia reial de la Congregació benedictina claustral 977-1835

Encara - altra de les obres dites - tenim en cartera estudis inédits tant interessants com la obreta de caracter científic «Geologia de la muntanya del Mont» i d'altres no menys adients a l'intent de fer conèixer les valors anexas al redol on es desplega la nostra tasca.

Als abonats i als lectors benevolents no els costarà gaire esforç el seguir-nos prestant el llur ajut posat que així en treball com en sacrifici pecuniari ens reservem la part major: per atendre a l'augment de cost, però, que correspon el tiratge de resultes de les reformes escomeses des d'aquest mes, els preus per el present any, queden fixats així:

Números corrents. - 20 cèntims

Subscripció per un any. - 2 pessetes

Amb l'ajuda de Déu i dels amics del Santuari, avant!

NOTICIARI

Al objecte de facilitar l'esmena de les deficiències observades en la tramesa i repariment de SANTA MARIA DEL MONT preguem als nostres subscriptors prenguin nota de que des d'ara, a la Ciutat de Figueres, carrer de Cervantes 13, tenim muntat un servei d'organització per tal d'atendre totes les reclamacions que ens sien fetes.

A partir d'aquest número, SANTA MARIA DEL MONT per mitjà del format adoptat, admetrà tots els anuncis que ens vulguin encomanar els seus lectors, a base de la tarifa de preus que publiquem en les cobertes del present número.

Han estat ja arranats els camins que menen al Santuari des de Beuda, des de Segaró i des de Sant Martí Saserras.

Havent-se ja novament inaugurat l'època de excursions al nostre Santuari, advertim al públic en general que trametem un avís, en vuit

dies d'anticipació al Capellà Custodi, cuidarà de posar un animal a disposició dels qui ho desitgin, per el servei de transport, des del lloc que s'indiqui, de Beuda o Sant Martí, pel mòdic preu de 10 ptes.

L'Excma. Diputació d'aquesta província ha entregat 250 pessetes per a destinar-les a l'arranjament dels camins de la nostra muntanya. Agraits.

Amb les degudes precaucions i assegurances, han estat traslladats a Barcelona, per a figurar en l'Exposició Universal que s'ha d'inaugurar aquest mes, els magnífics retaules de Segaró, juntament amb els de Castelló, representatius de l'art català de les centúries XIV i XV.

Gràcies espirituals

El Santíssim Pontífex Clement VII, en rescripte de 26 gener 1539, concedí 100 dies d'indulgència a tots els qui visitin la sagrada imatge de Nostra Dona del Mont. L'Il·lustríssim i Reverendíssim Sr. Bisbe de Girona Dr. Dionís Castaño Bermúdez, concedí 40 dies d'indulgència a tots els qui visitin el Santuari; altres 40 dies per cada Salve que es resi davant la imatge de la Verge del Mont; altres 40 dies per cada Salve que es resi en qualsevol lloc des d'on es vegi el Santuari; i altres 40 a tots quants facin caritat per la conservació i reparació del Santuari. Iguals indulgències concedí l'Excma. i Il·lrm. Sr. Dr. Florenci Lorente i Montón, i a més concedí 40 dies d'indulgència a tots els qui confessin i combreguin en el temple del nostre Santuari. Les mateixes gràcies espirituals concedí també l'Il·lrm. Dr. Constantí Bonet Zanuy amb motiu de sa visita; i a més concedí 40 dies per cada Pare Nostre; altres 40 per cada Ave Maria; altres 40 per cada Credo, i altres 40 per cada Salve que resin els devots davant la imatge de Nostra Senyora.

El 25 de juny de 1828, el qui fou Il·lrm. Bisbe de Girona, concedí així mateix 40 dies de perdó als qui resin una Salve a la vista d'aquest Santuari; altres 40 dies als qui facin caritat per la seva conservació. El Sant Pare té concedida una indulgència plenària en forma de jubileu als qui visitin aquest Santuari els dies de Sant Joan de Juny, de la Mare de Déu d'Agost i de Setembre, igualment que en llurs octaves.

El primer de juny de 1629, l'Il·lrm. Dr. Gil Manrique, bisbe de Girona, concedí 40 dies d'indulgència als qui visitin la Verge del Mont en les festivitats de Pasqua de Pentecostés o qualsevol festivitat de Maria.

Recentment, l'Il·lrm. Sr. Bisbe d'aquesta Didoessis Dr. Josep Vila Martínez ha concedit 50 dies d'indulgència a tots els qui amb llurs almoines contribueixen a la conservació del Santuari.